

УДК 341:341.1:327.7

DOI 10.25128/2225-3165.20.01.09

Volodymyr Kozupa

Postgraduate student,
Department of the World History and Religious Study,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine)
volodymyr.kozupa@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5637-7099>

Володимир Козюпа

Аспірант,
Кафедра всесвітньої історії та релігієзнавства,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (Україна)

МИРОТВОРЧІ ОПЕРАЦІЇ ТА КРИТЕРІЇ СЕРЕДОВИЩА. ЯКІСНИЙ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Анотація. Мета дослідження – визначити комбінації умов і взаємодію різних аспектів, що призводять до успіху чи невдачі миротворчої операції з використанням якісного порівняльного аналізу (QCA). Методологія дослідження базується на емпіричних методах дослідження, зокрема, використання якісного порівняльного аналізу. Наукова новизна полягає у тому, що дослідження використовує QCA і різні статистичні дані. Висновки. Середовище впливає на успішність миротворчої операції. Результат конфлікту, тип мандату, інтенсивність ведення бойових дій, інтереси постійних членів ООН, військовий баланс впливають на те, якою буде місія і її результат.

Ключові слова: якісний порівняльний аналіз (QCA), збройний конфлікт, миробудівництво.

PEACEKEEPING OPERATIONS AND ENVIRONMENTAL CRITERIA. QUALITATIVE COMPARATIVE ANALYSIS

Summary. The purpose of the study is to determine the combinations of conditions and the interaction of different aspects that lead to the success or failure of a peacekeeping operation using qualitative comparative analysis (QCA). Peacekeeping is an effective tool for preventing and resolving armed conflicts. Third-party guarantees are needed to issue peace treaties. The study uses the method of qualitative comparative analysis of peacekeeping operations, which took place after the Cold War. To determine which combinations of conditions lead to success or failure, it is necessary to review the interaction of different aspects of missions with the environment. The main method determines the features on the basis of aggregate statistics. This empirical study aims to establish the logical patterns that affect the studied objects. The main goal is to trace the interaction of the characteristics that determine the mission and the peacekeeping environment. In general, the characteristics that affect the outcome of the conflict, with reference to the causal mechanisms of peacekeeping, suggest that the environment is actually important for the outcome of peacekeeping. The peacekeeping environment changes with the situation, and new difficulties may arise that increase the risk of re-escalation, especially if it is an ethnic conflict. The research methodology is based on empirical research methods, in particular the use of qualitative comparative analysis. The scientific novelty is that this study uses QCA and various statistics. Conclusions. The environment affects the success of the peacekeeping operation. The outcome of the conflict, the type of mandate, the intensity of hostilities, the interests of the permanent members of the UN, the military balance affect what the mission and outcome will be. This study reveals the peacekeeping aspect and selected characteristics. However, the interaction of different characteristics and their influence on the result needs to be considered in more detail. In the study, we focused on determining the necessary conditions, without taking into account sufficient conditions. Therefore, we claim that in the future our research is open to us.

Keywords: qualitative comparative analysis (QCA), armed conflict, peacebuilding.

Постановка проблеми. Миротворчість – ефективний інструмент запобігання та відновлення збройних конфліктів. Для укладання мирних договорів необхідні гарантії третіх сторін. Важливо дослідити, які умови дозволяють миротворчим місіям ефективно виконувати поставлені завдання. З огляду на це у дослідженні використовується метод порівняльного аналізу миротворчих операцій, які мали місце після холодної війни. Для визначення, які комбінації умов призводять до успіху чи невдачі необхідно розглянути взаємодію різних аспектів місії з середовищем. Основним методом є

якісний порівняльний аналіз, який визначає особливості на основі зібраних статистичних даних.

Мета статті. Дане емпіричне дослідження має на меті встановити логічні закономірності, що впливають на досліджувані об'єкти. Основна мета – простежити взаємодію характеристик, що визначають місію та миротворче середовище.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженні спираємося на декілька баз даних, упорядкованих різними дослідниками. П. Фортна, у книзі “Чи працює миротворчість?” (Fortna, 2008) порівнює конфлікти, які мали місце до та після Холодної війни і типологізує миротворчі мандати до вибраного конфлікту. М. Малленбах створив базу даних “Миротворчі операції третіх сторін”, де зібрана статистика всіх місій в період 1946–2014 рр. (Mullenbach, 2014). Велике значення має проект Франкфуртського Інституту досліджень миру “Влада і компроміс після громадянської війни. 1990–2012”, який надає розгорнуті дані та інформацію щодо кожного конфлікту (Gromes, Ranft, 2016). Деякі статистичні дані бралися з баз Світового банку (World Bank). Основним дослідженням з якісного порівняльного аналізу (QCA) є праця Ч. Рагіна “Порівняльний метод” (Ragin, 2014).

Виклад основного матеріалу. Середовище операції має найважливіше значення для успіху. У 2008 р. ООН випустила “Загальну доктрину” (Walter, 2001), де описані найважливіші принципи, які гарантують успіх операції, але найголовнішим елементом для успіху миротворчої місії є політичний процес, який повинен лежати в основі. Складність змінюється залежно від контексту: є середовища, які більше впливають на можливість ескалації конфлікту, ніж інші. Етнічні конфлікти вважаються особливо схильними до рецидиву (Kreutz, 2010: 188). Інтенсивність конфлікту також впливає на ймовірність конфлікту (Toft, 2009: 46). Згідно досліджень, конфлікт, який закінчився перемогою одної сторони краще підходить для збереження миру, ніж мирна угода, оскільки виграш руйнує організаційні можливості переможеної сторони (Licklider, 1995: 112), інші стверджують, що перемога та мирна угода мають рівний вплив щодо запобігання повторного конфлікту при порівнянні з припиненням вогню чи низькою активністю бойових дій (Doyle, Sambanis, 2006: 211). За відсутності політичних поступок, передбачених мирними угодами, учасники конфлікту мають менше, що втрачати, їм простіше розпочати бойові дії.

У цілому характеристики, які впливають на результат конфлікту з посиленням на причинно-наслідкові механізми миротворчої діяльності, свідчать про те, що середовище насправді має значення для результатів миротворчої діяльності. Миротворче середовище змінюється від ситуації, відповідно можуть виникати нові труднощі, які збільшують ризик повторної ескалації, особливо якщо це етнічний конфлікт.

Варто розглянути механізми миротворчої діяльності для виокремлення особливостей. Успіх місії в деескалації конфлікту та встановлення безпечного середовища залежить від авторитету і потенціалу миротворців, тобто від масштабу місії, надійності мандату, професійності персоналу, тощо. Чим більша кількість персоналу, тим більше вони будуть здатні виконувати свої функції забезпечуючи безпеку шляхом створення великих буферних зон. На надійність місії впливає можливість використовувати силу не лише для самооборони, оскільки миротворці менш залежні від доброї волі сторін конфлікту. Даючи згоду на розгортання таких операцій, сторони конфлікту можуть сигналізувати про свої добрі наміри. Такі широкі мандати зменшують стимул для продовження військових дій шляхом збільшення військових витрат для агресора, проте варто зазначити, що така місія потребує ресурсів і може викликати спротив, включаючи збільшення нападів на цивільний персонал (Hunt, 2016: 122).

Ще одне питання, яке варто підняти – це якою мірою залежить успіх від участі конкретних суб'єктів. Дехто стверджує, що Рада Безпеки збільшує шанс на успіх, коли бере на себе головну роль. Є думки, що миротворча діяльність ООН є менш успішною, аніж місії, здійснені іншими суб'єктами. Інші вважають, що місії ООН є неупередженими, але водночас демонструють менший рівень рішучості, менший досвід щодо постраждалого регіону у порівнянні з регіональними організаціями. Висока щільність і підготовка персоналу, сильний мандат і домінування Ради Безпеки – це те, що визначає ефективність миротворчої операції і навпаки, протилежні характеристики обмежують миротворчий мандат.

Для компенсації несприятливих характеристик потрібні сильні миротворчі операції. Сильний мандат має вплив на конфліктні сторони і може реагувати на місцеві ескалації та підтримувати миробудівництво. Миротворча місія у відносно легкому середовищі не є загрозою для підтримки миру. Сильний мандат може спровокувати насильницький опір з боку конфліктних сторін, проте у легкому середовищі сторони конфлікту мають менше причин та можливостей для таких дій.

Миротворчість – це розміщення військових або спостерігачів з метою запобігання відновлення бойових дій. Ми будемо, в першу чергу, розглядати миробудівництво та військову складову. Збройний конфлікт визначається, як внутрішньодержавний, в якому загинуло щонайменше 1000 осіб, враховуються жертви серед цивільного населення. Збройний конфлікт закінчується, коли порогове значення в 25 загиблих не було перевищено протягом одного року, відповідно, беремо порогове значення для такої характеристики як інтенсивність конфлікту – 2.5 %. Відновлений збройний конфлікт – це нова війна з тими самими ворогуючими сторонами та цілями і призводить до щонайменше 1000 загиблих в конфлікті. Ці дані взяті з UCDP (Програма даних конфліктів в Уппсали) – програма збору даних про організоване насильство, що базується в університеті Уппсали в Швеції (UCDP).

Виокремимо миротворчі місії, які мали місце вже після закінчення збройних конфліктів і події відстежуватимуться до відновлення конфлікту, або протягом перших п'яти повоєнних років. П'ятирічний часовий проміжок – це стандартний показник успіху, який використовується в історіографії (Walter, 2001). На основі цих параметрів виокремлено 21 миротворчу місію.

Комбінація характеристик може показати різні результати, чи це буде стабільний мир, чи буде відновлений збройний конфлікт. Якісний порівняльний аналіз дає змогу поєднувати характеристики і визначати необхідні й достатні умови.

Додаток 1 підсумовує вихідні дані всіх характеристик та результатів. Далі даємо опис кожної з характеристик.

Етнічний конфлікт – умова показує чи тривав збройний конфлікт між етнічно визначеними групами. Дані взяті з “Влада і компроміс після громадянської війни. 1990 – 2012” (Gromes, Ranft, 2016: 10-11). Так – 1; ні – 0.

Загиблі – кількість загиблих осіб у збройному конфлікті (Gromes, Ranft, 2016).

Інтенсивність бойових дій – загальна кількість загиблих за даними UCDP у процентному співвідношенні від довоєнного населення (Gromes, Ranft, 2016).

Результат конфлікту – використовуємо чотири значення: перемога, мирна угода, припинення вогню, низька інтенсивність (низька інтенсивність ведення бойових дій) (Gromes, Ranft, 2016). Якщо припинення вогню або низька інтенсивність – 1; якщо перемога чи мирна угода – 0.

Військовий баланс – чи якась зі сторін мала військову перевагу по закінченню збройного конфлікту (Gromes, Ranft, 2016). Якщо військовий баланс присутній – 1; якщо військовий дисбаланс на користь будь якої сторони – 0.

Кількість миротворців – дані взяті з бази даних М. Малленбаха “Миротворчі операції третіх сторін” (Mullenbach, 2014). У Боснії та Герцоговині загалом було розгорнуто 60 000 миротворців. Збройний конфлікт окремо розглядається за участю Хорватської республіки Герцег-Босна і окремо за участю Республіки Сербська, відповідно, враховуючи процентне співвідношення населення (44% боснійці, 31% серби, 17% хорвати, 8% інші) поділили кількість миротворців у співвідношенні (Gromes, Ranft, 2016: 1). Збройний конфлікт в Конго також розглядаємо за участю двох сторін проти уряду – Рух за Визволення Конго та Рух за конголезьку демократію.

Кількість миротворців на 100 000 жителів. Порогове значення – 300 миротворців на 100 000 жителів (A/CONF.213/3).

Населення – якщо конфлікт локалізований, число бралось відповідно до території (Gromes, Ranft, 2016).

Кількість миротворців на 1000 км². Порогове значення – 100 миротворців на 1000 км² (A/CONF.213/3).

Площа – дані взяті з бази даних Світового банку. Якщо конфлікт локалізований, то площа бралась відповідно до території (World Bank).

Сильний мандат – миротворцям дозволено використовувати силу не лише з метою самозахисту. Дані взяті з дослідження П. Фортна “Чи працює миротворчість?” (Fortna, 2008). Так – 1; ні – 0.

Місія ООН – коли місія проводиться під егідою ООН (Mullenbach, 2014). Так – 1; ні – 0.

Постійні члени ООН – інтерес постійних членів ООН. Показує чи буде втручання з метою недопущення поразки однієї зі сторін (Gromes, Ranft, 2016). Так – 1; ні – 0.

Мир – якщо протягом 5 років конфлікт не був відновлений, загиблих не було, або їхня кількість не перевищила 1000 життів в рік – мир вважається успішним. Так – 1; ні – 0.

Тепер визначимо необхідні умови за допомогою аналізу. Аналіз необхідних умов – це підхід, за яким визначаються необхідні умови для певних даних. Необхідна умова є критичним фактором для результату, якщо умова не встановлена, то результат не відбудеться (творчість не буде існувати без інтелекту, СНІД не розвиватиметься без ВІЛ. тощо). Використовуватимемо послідовність та охоплення. Послідовність – відсоток причино-наслідкових умов, які призводять до однакового результату. Охоплення – кількість випадків, для яких умова є дійсною. Для інтерпретації результатів використовуємо таблицю словесного опису нечітких множин, де значення вище за 0.5 вважається більше “так”, ніж “ні” (Scheider, Wagemann, 2012: 29). Дані висвітлені в Додатку 2.

Висновки. Згідно результатів, тип конфлікту, а саме, чи це етнічний конфлікт, чи ні – не є основною характеристикою – чи миробудівництво буде успішним і мир буде міцним, так само і число загиблих, кількість миротворців не є основними умовами, які впливатимуть на постконфліктне середовище. Найбільше на миротворче середовище впливає результат конфлікту, якщо конфлікт завершився перемогою однієї сторони або підписанням мирної угоди, то існує велика ймовірність, що збройне протистояння не буде відновлене. Меншою мірою, але також має значення чи миробудівництво проводиться під егідою ООН і чи миротворці мають можливість використовувати силу не лише з метою самозахисту. Позитивно на підтримку миру впливають менші показники інтенсивності ведення бойових дій і відсутність безпосередніх інтересів постійних членів ООН. Своєю чергою, військовий баланс може спричинити відновлення конфлікту, оскільки жодна зі сторін не була повністю розбита і є ймовірність реваншу.

Дане дослідження розкриває миротворчий аспект та вибрані характеристики. Проте потребує детальнішого розгляду взаємодія різних характеристик і їхній вплив на результат. У дослідженні зосередили увагу на визначення необхідних умов, не беручи до уваги достатні умови. Тому стверджуємо, що надалі для нас є відкритим наше дослідження.

Додаток 1.

Конфлікт	Етн. кон.	Загиблі	Інтенсивність	Результат конфлікту	Війс. баланс	Кількість миротвор.	миротвор. 100,000 жителів	Населення	Кількість миротвор. на	Площа	Сильний мандат	Місія ООН	Постійні члени ООН	Мир
Боснія і Герцеговина (Хорватія) 1993–1994	1	13000	0.5	Мирний договір 0	1	25800	705	3.659.409	504	51210	1	0	1	1
Боснія і Герцеговина (Сербія) 1992–1995	1	80000	1.82	Мирний договір 0	1	34200	981	3.485.575	668	51210	1	0	1	1
Бурунді (Національна рада з питань захисту демократії) 1994–2004	1	160000	2.67	Мирний договір 0	1	5665	75	7.510.771	204	27830	1	1	0	1
Демократична Республіка Конго (Рух за Визволення Конго) 1998–2002	0	105000	0.24	Мирний договір 0	1	10288	40	50.972.323	4	2344860	1	1	0	1
Сальвадор 1980–1991	0	750000	1.63	Мирний договір 0	1	683	12	5.511.138	32	21040	0	1	0	1
Грузія (Абхазія) 1992–1993	1	80000	1.6	Перемога 0	0	2542	1271	200.000	294	8660	0	0	1	1
Гватемала 1992–1993	1	200000	4.35	Мирний договір 0	0	145	1	10.214.623	1	108890	0	1	0	1
Індонезія (Ачех) 1999–2005	1	90000	0.24	Мирний договір 0	0	230	6	3.848.000	4	58377	0	0	0	1
Ліберія 2000–2003	1	150000	0.56	Перемога 0	1	17045	546	3.124.222	153	111370	1	1	0	1
Мозамбік 1977–1992	0	1000000	9.17	Мирний договір 0	1	7663	51	14.893.218	10	799380	0	1	0	1
Нікарагуа 1982–1990	0	310000	0.94	Припинення вогню 1	0	1060	26	4.137.788	8	130370	0	1	0	1

Сьєрра-Леоне 1991–2000	0	6000	1.5	Мирний договір 0	0	17455	388	4.493.047	241	72300	1	1	0	1
Таджикистан 1992–1996	0	8000	1.48	Мирний договір 0	0	25000	421	5.937.177	175	142550	1	0	1	1
Югославія (Косово) 1998–1999	1	11000	0.52	Мирний договір 0	0	50000	2838	1.762.000	453	10887	1	0	1	1
Ангола (Національний союз за повну незалежність Анголи) 1975–1995	1	30000	4.62	Низька активність 1	1	4220	34	12.451.945	3	1246700	0	1	0	0
Демократична Республіка Конго (Національний конгрес із захисту народ) 2006–2009	1	3000	0.07	Низька активність 1	1	21975	381	5.767.945	370	59483	1	1	0	0
Демократична Республіка Конго (Рух за конголезьку демократію) 1998–2004	1	35000	0.79	Низька активність 1	1	10287	41	54.028.003	4	2344860	1	1	0	0
Ліберія 1989–1996	1	70000	3.33	Мирний договір 0	1	13500	614	2.197.801	11	111370	1	0	0	0
Шрі ланка (тигри визволення) 1983–2001	1	70000	3.33	Припинення вогню 1	1	60	0.3	18.921.000	3	21952	0	0	0	0
Судан (Народна армія визволення Судану) 1983–2004	1	200000	40	Мирний договір 0	1	10519	131	8.039.351	17	619745	1	1	0	0
Югославія (Хорватія) 1991–1993	1	180000	0.38	Припинення вогню 1	1	15812	340	4.650.000	280	56540	0	1	0	0

Додаток 2.

Умови	Мир		Відновлення конфлікту	
	Послідовність	Охоплення	Послідовність	Охоплення
Етнічний конфлікт	0.533	0.533	1.000	0.466
~Етнічний конфлікт	0.467	1.000	0.000	0.000
50000 загиблих	0.571	0.642	0.714	0.384
~50000 загиблих	0.429	0.750	0.286	0.25
Інтенсивність	0.214	0.428	0.571	0.571
~Інтенсивність	0.786	0.785	0.429	0.214
Результат конфлікту	0.928	0.866	0.285	0.133
~ Результат конфлікту	0.072	0.166	0.715	0.833
Військовий баланс	0.500	0.500	1.000	0.500
~ Військовий баланс	0.500	1.000	0.000	0.000
Кількість миротворців на 100.000 жителів	0.500	0.700	0.428	0.300
~ Кількість миротворців на 100.000 жителів	0.500	0.636	0.572	0.363
Кількість миротворців на 1.000 км ²	0.571	0.666	0.428	0.272
~ Кількість миротворців на 1.000 км ²	0.429	0.600	0.572	0.400
Сильний мандат	0.571	0.666	0.571	0.444
~ Сильний мандат	0.429	0.666	0.429	0.333
Місія ООН	0.571	0.615	0.714	0.384
~ Місія ООН	0.429	0.750	0.286	0.250
Постійні члени ООН	0.357	1.000	0.000	0.000
~ Постійні члени ООН	0.643	0.562	1.000	0.437

References

Doyle, Sambanis, 2006 – Doyle, M. & Sambanis, N. Making War and Building Peace: United Nations Peace Operations. Princeton: Princeton University Press. 2006. P. 400. [in English].

- Fortna, 2008 – Fortna, V. Does Peacekeeping Work? Princeton: Princeton University Press. 2008. P. 214. [in English].
- Gromes, Ranft, 2016 – Gromes, T. & Ranft, F. The Dataset on Post-civil War Power and Compromise, 1990 – 2012. 2016. <https://www.hsfk.de/en/publications/publication-search/publication/the-dataset-on-post-civil-war-power-and-compromise-1990-2012/> [in English].
- Hunt, 2016 – Hunt, C. All necessary means to what ends? the unintended consequences of the “robust turn” in UN peace operations. *International Peacekeeping* № 24(1). United Kingdom: Taylor & Francis Ltd. 2016. P. 108 – 131. [in English].
- Kreutz, 2010 – Kreutz, J. How and when armed conflicts end: Introducing the UCDP conflict termination dataset. *Journal of Peace Research* № 47(2). California: SAGE Publishing. 2010. P. 243 – 250. [in English].
- Licklider, 1995 – Licklider, R. The consequences of negotiated settlement in civil wars. 1945 – 1993. *1995. American Political Science Review* № 89. [in English].
- Mullenbach, 2014 – Mullenbach, J. Third Party Peacekeeping Missions Data Set, 1946 – 2014. DADM Coding Manuals and Data Sets. 2014. <https://dataverse.harvard.edu/dataset.xhtml?persistentId=doi:10.7910/DVN/P7GYTS>. [in English].
- Ragin, 2014 – Ragin, C. The Comparative Method: Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies. Univ of California Press. 2014. P. 203. [in English].
- Scheider, Wagemann, 2012 – Scheider, Q. & Wagemann, C. Set-Theoretic Methods for the Social Sciences: A guide to qualitative comparative analysis. Cambridge: Cambridge University Press. 2012. P. 350. [in English].
- Toft, 2009 – Toft, M. Securing the Peace: The Durable Settlement of Civil Wars. Princeton: Princeton University Press. 2009. P. 244. [in English].
- UCDP - Uppsala Conflict Data Program. URL: <https://ucdp.uu.se/> [in English].
- United Nations, 2008. United Nations Peacekeeping Operations. Principles and Guidelines. New York. 2008. P. 100. [in English].
- United Nations, 2010. Twelfth United Nations Congress on Crime Prevention and Criminal Justice. A/CONF.213/3. 2010. [in English].
- Walter, 2001 – Walter, B. Committing to Peace: The Successful Settlement of Civil Wars. Princeton: Princeton University Press. 2001. P. 209. [in English].
- World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/> [in English].